

Suositus	Rek 38/2024
Ehdotus	A 1988/UVU
Käsittelijä	Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta

Mietintö vastauksesta suositukseen 38/2024

Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta ehdottaa, että Pohjoismaiden neuvosto merkitsee ilmoituksen tiedoksi ja katsoo kriisiaikojen infrastruktuuria koskevan suosituksen 38/2024 neuvoston osalta *loppuun käsiteltyksi*.

Taustaa

Suosituksen sanamuoto on seuraava:

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että pyydetään selvitystä käynnissä olevista infrastruktuuritoimista, joilla on merkitystä Pohjoismaille kokonaisuutena.

Pohjoismaiden hallitusten vastaus

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja voimakkaasti muuttunut turvallisuuspoliittinen ilmapiiri ovat entisestään lisänneet tarvetta suojella kriittistä infrastruktuuria ja vahvistaa sen häiriönsietokykyä. Suomi, Ruotsi, Norja ja Tanska ovat täytäntöönpanemassa Euroopan unionin CER-direktiiviä kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvystä sekä NIS 2 -direktiiviä toimenpiteistä kyberturvallisuuden yhteisen korkean tason varmistamiseksi kaikkialla unionissa. Molemmat toimet parantavat kansallisen kriittisen infrastruktuurin turvallisuutta ja häiriönsietokykyä. CER-direktiivin täytäntöönpanon koordinoimiseksi on pidetty säännöllisesti Pohjoismaiden (Islantia lukuun ottamatta) välisiä kokouksia. EFTA-valtiot arvioivat CER-direktiiviä tarkoituksena valmistella sen sisällyttämistä ETA-sopimukseen ja sen jälkeistä täytäntöönpanoa Islannissa.

Naton jäsenmaat ovat itse vastuussa vedenalaisen infrastruktuurin suojelusta, ja monessa tapauksessa infrastruktuurista huolehtivat yritykset ovat vastuussa sen suojelusta. Viranomaiset puolestaan tukevat yrityksiä akuuteissa tilanteissa, ja tässä yhteydessä esimerkiksi Suomen puolustusvoimat voivat auttaa toimivaltaisia viranomaisia. Nato voi toimillaan tukea jäsenmaita sotilaallisella läsnäolollaan ja valvontakyvyllään muun muassa silloin, kun tarvitaan tilannekuvan luomista ja

pelotteen vahvistamista. Naton merivoimaesikunnalla (*Allied Maritime Command, MARCOM*) on tärkeä rooli Naton merioperaatioiden toteuttamisessa. MARCOMin yhteyteen on perustettu *NATO Maritime Centre for Security of Critical Underwater Infrastructure (NMCSCUI)*. Keskuksen tehtävänä on tukea Naton sotilasstrategista operaatiojohtoa (*Allied Command Operations, ACO*) päätöksenteossa ja kriittisen infrastruktuurin suojelun koordinoinnissa. Puolustusvoimat koordinoivat kansallista toimintaansa Naton merivoimaesikunnan (MARCOM) ja Naton komentorakenteen muun esikunnan johdolla.

Nato ja Euroopan unioni asettivat vuonna 2023 kriittisen infrastruktuurin häiriönsietokykyä käsittelevän työryhmän (*NATO-EU Task Force on Resilience of Critical Infrastructure*). Työryhmä koostuu Naton kansainvälisen sihteeristön ja EU-komission virkamiehistä ja sen tavoitteena on lisätä vastavuoroista tietämystä kriittisen infrastruktuurin häiriönsietokyvystä, tunnistaa parhaita käytäntöjä ja kehittää yhteistyötä.

Työryhmä julkaisi ensimmäisen raporttinsa kesällä 2023. Raportissa suositellaan synergioiden käyttämistä EU:n ja Naton välillä kriittisen infrastruktuurin suojelussa. EU ja Nato jatkavat kyseisten suositusten pohjalta skenaariopohjaista vuoropuhelua strategiakehityksestä ja tiedonvaihtoa eri strategioista häiriötilanteisiin reagoimiseksi. Työryhmä myös selvittää siviili- ja sotilastoimijoiden parhaita käytäntöjä ja pyrkii niiden käyttöönottoon jäsenmaissa. Helsingin huippukokouksessa tammikuussa 2025 Itämeren Nato-valtiot sopivat yhteisymmärrysasiakirjan laatimisesta kriittisen merenalaisen infrastruktuurin suojelemiseksi.

Pohjoismaiden yhdistyminen Natoon tekee siitä vahvemman pohjoisessa. Se antaa paremmat mahdollisuudet tiiviiseen operatiiviseen yhteistyöhön Pohjoismaiden kesken, mikä helpottaa sotilaallisen liikkuvuuden lisäämistä. Se kuitenkin synnyttää infrastruktuurin kehittämiseen liittyviä tarpeita ja vaikuttaa siihen, missä määrin edellytyksiä tarvittavalle valmiudelle on toisaalta siviilivalmiuden ja huoltovarmuuden osalta ja toisaalta sotilaallisen liikkuvuuden osalta.

Pohjoismaiden liikenneministerit Ruotsista, Suomesta, Islannista ja Norjasta tapasivat Fredrikstadissa vuonna 2022 ja päättivät pohjoismaisen yhteistyön kartoituksesta tarkoituksena löytää sellaisia osa-alueita, joilla yhteistyötä voidaan vahvistaa. Silloin nostettiin esiin tarve tarkastella lähemmin rajat ylittävää siviilipuolustusyhteistyötä ja rajat ylittävien yhteyksien strategista toimintatapaa. Vuoden 2024 huhtikuussa Norjan, Ruotsin ja Suomen liikenneministerit vierailivat Narvikin *Immediate Response* -harjoituksessa. Siellä sovittiin, että vahvistetaan yhteistyötä maiden välisen sotilaallisen liikkuvuuden tukemiseksi ja että laaditaan pohjoismainen strategia rajat ylittävien yhteyksien kehittämiseksi pitkällä aikavälillä kunkin maan strategisten liikennesuunnitelmien pohjalta. Norjan ja Ruotsin pääministerit ja Suomen presidentti

korostivat tätä yksimielisyyttä asiasta Bodøn huippukokouksen yhteydessä 19.–20. kesäkuuta 2024, jolloin yksimielisyyttä painotettiin sotilaallisen ja siviiliyhteistyön vahvistamiseksi pohjoisessa Pohjois-Norjan, Pohjois-Ruotsin ja Pohjois-Suomen läpi kulkevan sotilaallisen liikkuvuuden strategisen käytävän perustamisella. Puolustusministerit ovat saaneet tehtäväksi johtaa työtä yhdessä siviilitoimijoiden kanssa.

Korkealaatuinen pohjoismainen sähkönsiirtoverkko on tärkeä osa energiavarmuutta. Vahva siirtokapasiteetti mahdollistaa sähkönsiirron alueiden välillä, jolloin voidaan tasapainottaa tuotanto- ja käyttöhuippuja ja vähentää paikallisten sähkökatkosten kaltaisia riskejä. Pohjoismainen sähköverkko mahdollistaa nopean reagoinnin kriisitilanteissa. Suomella on Pohjoismaista Ruotsiin ja Norjaan rajat ylittäviä sähköyhteyksiä, ja tavoitteena on yhteyksien vahvistaminen. Uuden Aurora Line I -sähkönsiirtoyhteyden rakentaminen Ruotsiin on käynnissä, minkä lisäksi suunnitteilla on Aurora Line II ja FennoScan III sekä Suomen ja Norjan välisen yhteyden vahvistaminen.

Loppupäätelmä: Pohjoismaiden hallitukset työskentelevät järjestelmällisesti näiden tärkeiden asioiden parissa tavoitteena suojella kaikkea kriittistä infrastruktuuria ja vahvistaa pohjoismaista yhteistyötä sen osalta. Ei ole tarkoituksenmukaista tehdä täydellistä selvitystä asiasta, vaan pikemminkin analyysija tarpeen mukaan yksittäisille sektoreille, kuten liikenne-, sähköinen viestintä- ja energiasektoreille.

että selvitetään, tullaanko yhteistyötä yhteispohjoismaisen siviili-infrastruktuurin kehittämiseksi mahdollisten kriisitilanteiden varalta vahvistamaan nyt kun Suomi ja Ruotsi ovat liittyneet Natoon.

Suomen, Norjan, Ruotsin, Islannin ja Tanskan liikenneasioiden vastuuministerit tapasivat Göteborgissa elokuussa 2024 epävirallisessa liikenneministerikokouksessa. Göteborgin kokouksen ja syyskuussa Suomen ja Ruotsin hallitusten välillä pidetyn kokouksen pohjalta alettiin valmistella Pohjoismaiden valmiudelle, huoltovarmuudelle ja sotilaalliselle liikkuvuudelle merkityksellisten rajat ylittävien liikennejärjestelmien yhteistä strategiaa.

Yhteispohjoismainen liikennejärjestelmästrategia olisi hyvä työkalu yhteisten tarpeiden tunnistamiseksi, priorisointien tekemiseksi, resurssien kohdentamiseksi ja yhteisten rahoitusmahdollisuuksien kartoittamiseksi. Strategian tulisi olla myös viestintäväline, jonka avulla kuvailaan muulle Euroopalle pohjoismaisen liikennejärjestelmän merkitystä.

Pohjoismaiden siviilivalmiudesta ja häiriönsietokyvystä sekä nk. Haaga-yhteistyöstä vastaavat ministerit kokoontuivat Oslossa marraskuussa 2024 ja painottivat silloin tarvetta vahvistaa siviilivalmiuden ja häiriönsietokyvyn pohjoismaista koordinoitua ja suunnittelua, vastavuoroista oppimista ja poliittista ohjausta. He sopivat myös pohjoismaisen yhteistyön vahvistamisesta Naton isäntämaatuen uuden konseptin mukaisesti ja kansalaisyhteiskunnan kyvyn parantamisesta sekä kansallisten että liittouman joukkojen tukemiseksi siviilivalmiuden osalta.

Loppupäätelmä: Pohjoismaiden liikenneministerit ovat tukeneet työn käynnistämistä rajat ylittävän liikenneinfrastruktuurin ja kuljetusten pohjoismaisen yhteistyöstrategian laatimiseksi sotilaallisen liikkuvuuden, siviilivalmiuden ja huoltovarmuuden osalta.

että selvitetään, miten yhteistyötä voitaisiin vahvistaa ja tehdä siitä aikaisempaa järjestelmällisempää sekä viranomaistasolla että poliittisella tasolla.

Pohjoismaista valmius- ja huoltovarmuustyötä liikenteen hallinnonalalla toteutetaan ministerien ja virkamiesten välillä kolmella eri tasolla Pohjoismaiden liikenne- ja kuljetusasioista vastaavissa ministeriöissä ja virastoissa. Työ on kaikilla tasoilla suunnitelmallista ja tavoitteena on koordinoita ja integroida kansalaisten tarpeet ja sotilaallisen liikkuvuuden tarpeet Pohjoismaiden välillä. Lisäksi alueilla on erilaista yhteistyötä rajat ylittävissä liikennejärjestelmäasioissa.

Ministeriötasolla pohjoismaista liikennealan valmiusyhteistyötä tehdään *Nordic Working Group on Resilience and Preparedness in Transport* -työryhmässä. Työryhmä perustettiin vuonna 2022 pidetyn Fredrikstadin liikenneministerikokouksen seurantana. Työryhmä antaa tehtäväksi tehdä viranomaistason yhteistyötä (NTPC) tavoitteena valmistella sisältöä pitkän aikavälin pohjoismaiseen kehittämisstrategiaan, joka koskee valmiuden, huoltovarmuuden ja sotilaallisen liikkuvuuden kannalta merkityksellisiä rajat ylittäviä yhteyksiä.

Virkamiestasolla on käynnissä NTPC-yhteistyö (*Nordic Transport Preparedness Cooperation*) Norjan, Ruotsin, Suomen ja Tanskan välillä. Islanti on alustavasti ilmaissut kiinnostuksestaan osallistua ainakin osittain. Tammikuussa 2025 Ruotsin, Suomen, Norjan ja Tanskan toimivaltaisten viranomaisten ja organisaatioiden edustajat allekirjoittivat muun muassa Ruotsin liikenneviraston Ruotsin hallitukselta saaman tehtävän pohjalta aihetta koskevan yhteistyöpöytäkirjan (*Memorandum of understanding on Nordic transport preparedness cooperation*). Yhteistyön tarkoituksena on kehittää tietopohjaa tarvittavasta valmiudesta, sotilaallisesta liikkuvuudesta ja huoltovarmuudesta pohjoismaisessa liikennejärjestelmässä. Lisäksi on tarkoitus laatia ehdotus strategiaksi, jotta voidaan kehittää relevantteja rajat ylittäviä yhteyksiä ottaen

huomioon maiden kansalliset liikennesuunnitelmat, joista Pohjoismaiden liikenneministerit keskustelivat elokuussa 2024.

Yhteistyön osalta on merkittävää, että siihen osallistuu sekä liikennealan että puolustushallinnon edustajia. Sotilaallisen liikkuvuuden osalta työ perustuu yhteispohjoismaisen tukiverkoston työhön ja Naton vaatimuksiin vastaamiseen. Kaikki Pohjoismaat kuuluvat jatkossa saman Norfolkin esikunnan alaisuuteen. Edellytykset yhteisen puolustuksen toteuttamiseen, joukkojen keskittämiseen ja ylläpitoon luodaan Suomessa ja alueellisesti. Tällä järjestelyllä mahdollistetaan Naton alueellisen suunnitelman toteuttaminen, yhteispohjoismaisen tukiverkoston kehittäminen ja muun tyyppinen puolustusyhteistyö.

Puolustuselontekokauden aikana kehitetään sotilaallista liikkuvuutta, logistiikkaa, isäntämaatukea, ennakkovarastointia ja niiden edellyttämää infrastruktuuria. Tämä edellyttää eri hallintosektorien ja viranomaisten välisen yhteistyön kehittämistä osana kokonaispuolustusta sekä läheistä yhteistyötä Ruotsin, Norjan ja muiden liittolaisten kanssa. Sotilaallista huoltovarmuutta ja puolustuksen edellyttämää infrastruktuuria, mukaan lukien rajat ylittäviä yhteyksiä, pitää parantaa erityisesti pohjoisessa.

Lisäksi Tanskan, Suomen, Islannin, Norjan ja Ruotsin puolustusministerit ovat huhtikuussa 2024 NORDEFCON puitteissa allekirjoittaneet VISION 2030, jossa ilmaistaan yhteispohjoismainen aikomus vahvistaa Pohjoismaiden yhteistoimintakykyä sotilasoperaatioiden suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi. Tähän liittyvät muun muassa vahva yhteistyö isäntämaatuen, sotilaallisen logistiikan ja liikkuvuuden osalta tarkoituksena vahvistaa sotatoimien yhteistoimintakyvyn edellytyksiä.

Lisäksi Nordefco-maat Suomi, Ruotsi, Norja, Tanska ja Islanti allekirjoittivat torstaina 21. marraskuuta 2024 aiesopimuksen yhdenmukaistettujen sotilaallisten liikennekäytävien muodostamisesta. Heikentyneessä turvallisuustilanteessa on välttämätöntä kehittää liikennejärjestelmää ja liikenneinfrastruktuuria alueellisesti, jotta ne vastaavat sotilaallisen liikkuvuuden asettamiin vaatimuksiin.

Kehittämistoimilla parannetaan samalla maiden sotilaallista ja yleistä huoltovalmiutta. Aiesopimuksella Suomi, Ruotsi, Norja, Tanska ja Islanti ilmaisevat sitoumuksensa tehdä yhteistyötä yhdenmukaistettujen sotilaallisten liikennekäytävien muodostamiseksi Pohjoismaiden alueelle.

Tähän sisältyy muun muassa rajanylittävään sotilaalliseen toimintaan liittyvien käytäntöjen yhtenäistäminen ja sotilaalliseen liikkuvuuteen liittyvien infrastruktuurin kehittämistoimien synkronisointi. Lisäksi aiesopimuksella pyritään parantamaan

sotilaallista liikkuvuutta koskevaa tilannetietoisuutta sekä Pohjoismaiden välistä tiedonvaihtoa.

Loppupäätelmä: Uusi turvallisuuspoliittinen tilanne on johtanut vahvempaan pohjoismaiseen yhteistyöhön eri osa-alueilla, etenkin liikenteen alalla. Tulevaisuudessa on tärkeää vahvistaa ja syventää yhteistyötä nykyisten linjausten mukaisesti. Kyse on ensisijaisesti sotilaallisesta liikkuvuudesta, siviililiikenteen valmiudesta ja huoltovarmuudesta. Pohjoismaiden hallitukset katsovat, ettei ole tarpeen tehdä selvityksiä tästä asiasta, vaan mieluummin kohdentaa voimat yhteisiin panostuksiin, jotka vievät meitä lähemmäs Visiota 2030.

Valiokunnan näkemykset

Pohjoismaiden hallitukset ovat vastanneet Pohjoismaiden neuvoston suositukseen kriisiaikojen infrastruktuurista. Vastaus on erittäin kattava ja yksityiskohtainen, ja siinä tehdään hyvin selkoa asioista, joita on käynnissä infrastruktuurin osalta pohjoismaisessa yhteistyössä viranomaistasolla ja poliittisella tasolla.

Vastauksessa mainitaan maiden EU-yhteistyö koskien EU:n eri direktiivien täytäntöönpanoa tällä osa-alueella. Mainitaan myös yhteistyö Nato-valtioiden välillä sekä Naton ja EU:n yhteistyö.

Vastauksessa selvitetään lisäksi liikenneministerien yhteistyötä Pohjoismaissa.

Vastauksen loppupäätelmässä todetaan, että Pohjoismaiden hallitukset työskentelevät järjestelmällisesti näiden tärkeiden asioiden parissa tavoitteena suojella kaikkea kriittistä infrastruktuuria ja vahvistaa pohjoismaista yhteistyötä sen osalta. Ei ole tarkoituksenmukaista tehdä täydellistä selvitystä asiasta, vaan pikemminkin analyysija tarpeen mukaan yksittäisille sektoreille, kuten liikenne-, sähköinen viestintä- ja energiasektoreille. Pohjoismaiden hallitukset työskentelevät järjestelmällisesti näiden tärkeiden asioiden parissa järjestelmällisesti tavoitteena suojella kaikkea kriittistä infrastruktuuria ja vahvistaa pohjoismaista yhteistyötä sen osalta. Ei ole tarkoituksenmukaista tehdä täydellistä selvitystä asiasta, vaan pikemminkin analyysija tarpeen mukaan yksittäisille sektoreille, kuten liikenne-, sähköinen viestintä- ja energiasektoreille.

Kysymykseen, miten yhteistyötä voitaisiin vahvistaa ja tehdä siitä aikaisempaa järjestelmällisempää sekä viranomaistasolla että poliittisella tasolla vastataan, että Pohjoismaista valmius- ja huoltovarmuustyötä liikenteen hallinnonalalla toteutetaan ministerien ja virkamiesten välillä kolmella eri tasolla Pohjoismaiden liikenne- ja kuljetusasioista vastaavissa ministeriöissä ja virastoissa.

Ministeriötasolla pohjoismaista liikennealan valmiusyhteistyötä tehdään *Nordic Working Group on Resilience and Preparedness in Transport* -työryhmässä. Virkamiestasolla on käynnissä NTPC-yhteistyö (*Nordic Transport Preparedness Co-operation*) Norjan, Ruotsin, Suomen ja Tanskan välillä. Islanti on alustavasti ilmaissut kiinnostuksestaan osallistua ainakin osittain.

Lisäksi Tanskan, Suomen, Islannin, Norjan ja Ruotsin puolustusministerit ovat huhtikuussa 2024 NORDEFCON puitteissa allekirjoittaneet VISION 2030, jossa ilmaistaan yhteispohjoismainen aikomus vahvistaa Pohjoismaiden yhteistoimintakykyä sotilasoperaatioiden suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi. Lisäksi Nordefco-maat Suomi, Ruotsi, Norja, Tanska ja Islanti allekirjoittivat torstaina 21. marraskuuta 2024 aiesopimuksen yhdenmukaistettujen sotilaallisten liikennekäytävien muodostamisesta.

Uusi turvallisuuspoliittinen tilanne on johtanut vahvempaan pohjoismaiseen yhteistyöhön eri osa-alueilla, etenkin liikenteen alalla. Tulevaisuudessa on tärkeää vahvistaa ja syventää yhteistyötä nykyisten linjausten mukaisesti. Kyse on ensisijaisesti sotilaallisesta liikkuvuudesta, siviililiikenteen valmiudesta ja huoltovarmuudesta. Pohjoismaiden hallitukset katsovat, ettei ole tarpeen tehdä selvityksiä tästä asiasta, vaan mieluummin kohdentaa voimat yhteisiin panostuksiin, jotka vievät meitä lähemmäs Visiota 2030.

Yhteenvedona valiokunta voi todeta, että vastaus suositukseen on perusteellinen ja siinä vastataan suosituksen sisältämiin että-lauseisiin. Vastauksessa korostetaan pohjoismaisen yhteistyön vahvistamisen tärkeyttä monella osa-alueella, etenkin liikenteen alalla. Näin ollen Pohjoismaiden neuvoston toive liikenneministerineuvoston perustamisesta on erittäin relevantti.

Yllä olevan perusteella valiokunta ehdottaa, että Pohjoismaiden neuvosto merkitsee ilmoituksen tiedoksi ja katsoo suosituksen neuvoston osalta loppuun käsitellyksi.

Oslossa 16. syyskuuta 2025

Gunilla Carlsson (S)

Jani Kokko (sd.)

Per-Arne Håkansson (S)

Stein Erik Lauvås (A)

Kjell-Arne Ottosson (KD)

Anna Falkenberg (sb)

Johan Dahl (sb)

Sandra Listerby (Lib)

Markku Siponen, (kesk.)

Ann-Sofie Alm (M)

Lars Püss (M)

Liv Kari Eskeland (H)

Ann-Christine Frohm (SD)